

tage 50 fra der og 1,000 fra der, kan man blive ved at pille fra og pille fra, og hvor ender man? Til sidst opløses det hele. Her er man inde paa Samvittighedsspørgsmaal, og der gælder ingen Lovgivningsregel.

Jeg tror ogsaa, at denne Pligt til selv at melde sig til Valglisten mod at afgive en bestemt Erklæring — som kunde være bedre affattet, end den blev — har bidraget til, at Antallet af dem, som meldte sig til at faa denne kirkelige Valgret, ikke blev ret stort. Nu har ganske vist den ærede Ordfører for Flertallet sagt, at det er et meget hæderligt Tal, flere hundrede Tusind — det var nøjagtigt 335,322 —, men man maa huske paa, at det ikke er blot Mænd, men ogsaa Kvinder, og ogsaa Tjenestefolk kunde komme med, saa Tallet er ikke stort. Ganske vist hjalp Jylland til, at Tallet blev nogenlunde anstændigt. Det er ret interessant at se, at eftersom man bevæger sig hen over Danmark fra Øst til Vest, stiger Procenten af dem, som have meldt sig til at faa Valgret til Menighedsraadet, meget stærkt. I København var det 3 pCt., paa Sjælland 9,2, paa Lolland-Falster 12,5, paa Fyen 14,8, i Aarhus Stift 15,4, i Aalborg Stift 16,7, i Viborg Stift 18,5 pCt. og i Ribe Stift 20,8 pCt., en ret nøjagtig Stigning. Nu ved jeg godt, hvordan adskillige ærede Medlemmer ville udlægge denne Kendsgerning: Jo længere man kommer bort fra København, og jo nærmere man kommer til Hee, des mere stiger den kirkelige Interesse her i Landet. Men der kunde ogsaa være andre Grunde. Der kunde blandt andet være den Grund, at det kirkelige Liv her i København i de senere Aar er kommet og stadig kommer mere og mere ind paa frikirkelige Former, saaledes at man af den Grund lagde mindre Vægt paa en kirkelig Lovgivning af den Art, her er Tale om, medens man ude paa Landet, og jo mere, des mere man kommer mod Vest, er ved at tabe noget af den kirkelige Frihedssans, som en lang Tid var vore Landboeres Ære. Dernæst kan der ogsaa være andre Grunde.

Det ærede Medlem fra Ringkøbing (J. C. Christensen) nævnede, at i Byerne er Kirkeinspektionen selvskrevne Medlemmer, og han beklagede det, hvad der glæder mig. Men dette Forhold har sikkert bidraget til, at Menighedsraadene ere blevne endnu mindre demokratisk sammensatte i København og i Byerne end ude paa Landet.

Dernæst var der den meget kedelige Man-

gel ved Loven af 15. Maj 1903, at disse Menighedsraad, som ogsaa den ærede Ordfører for Flertallet maatte indrømme, i alt Fald antydningssvis, have en overordentlig ringe Indflydelse. Det, der gennemførtes i 1903, var ikke Venstres Krav om Præstevalg ved Menighederne. Det var derfor i Virkeligheden et Brud med, en Opgivelse af Venstres Program. Det var paa det Tidspunkt, da Venstrereformpartiet var kommet til Magten og havde Pligt til at gennemføre sit Program, men man opgav det, som Venstre igennem Menneskealdre havde krævet, som ikke mindst den moderate Fløj af Ventre har været ivrige for. Jeg minder om Bojsens og Rasmus Claussens Forslag om Præstevalg i 1894. Det, man fik her, blev ikke den kirkelige Befolknings virkelige Indflydelse paa Præsternes Ansættelse, det blev nogle ganske ringe Rettigheder. Og saa kom dertil, at Regeringen kunde forelægge Spørgsmaalet om Præsteansættelse for Menighedsraadene og ganske vist ogsaa har gjort det, men nogen Ret dertil har Befolkningen ikke faaet og navnlig ikke nogen direkte Ret. Præsteansættelse sker ved disse Menighedsraad, som ikke ere særlig demokratisk sammensatte, hvorimod det var Venstres Krav, at Befolkningen, det vil sige de Medlemmer af Befolkningen, som tilhøre Folkekirken, direkte skulde vælge, direkte skulde have Indflydelse paa Valget af Præsterne.

Den Omstændighed, at Menighedsraadene i de snart 6 Aar, de have bestaaet, i Virkeligheden have haft overmaade lidt at bestille og ringe Indflydelse, har, hvor mærkeligt det end kan lyde, sikkert kostet Befolkningen ikke faa Penge. For noget skulde Raadene jo bestille, og saa have de bl. a. i ikke ringe Udstrækning ansøgt om nye Kirker o. s. v. Paa Finansloven fra de sidste Aar vil man finde ret artige Krav til nye Kirker, ofte motiverede med, at Menighedsraadene indstille dem.

Jeg skulde altsaa, siger jeg, uden større Sorg se, at denne Lov løb ud uden at blive fornyet, saa at vi atter kom til at staa paa bar Bund, atter kom til at staa der, hvor vi stod i 1901, og kunde tage hele Kirkespørgsmaalet op til fuldstændig fri Forhandling. Men paa den anden Side skal jeg erkende, at jeg er glad over, at dette Forslag møder alene, at det møder for det første uden Forslag om Fornyelse af Loven om det kirkelige Udvalg, og at der dernæst heller ikke endnu er Tale om et egentligt kirkeligt Forfatningsforslag. Thi jeg mener, at jo længere Tid der gaar,